

mgr inż. AGNIESZKA MŁODZKA-STYBEL

Centralny Instytut Ochrony Pracy
– Państwowy Instytut Badawczy

Zasoby informacyjne witryny internetowej Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy

Witryna internetowa Europejskiej Agencji Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy stanowi ważne narzędzie upowszechniania informacji z dziedziny szeroko rozumianego bezpieczeństwa pracy, prowadzi użytkownika do europejskich oraz światowych źródeł informacji z tego obszaru. Portal wykorzystuje nowoczesne środki przekazu, zachęcające użytkowników do odwiedzania witryny.

Information resources of the European Agency for Safety and Health at Work website

The Agency website is an important tool for promotion of widely understood occupational safety information, it leads its users to the European and world informational resources of the area. The portal utilizes modern promotional means, encouraging users to visiting the website.

Wstęp

Znaczna część europejskich zasobów informacyjnych z dziedziny bezpieczeństwa pracy udostępniana jest w Internecie na stronach instytucji i organizacji zajmujących się tą tematyką. Jedną z nich jest Europejska Agencja Bezpieczeństwa i Zdrowia w Pracy, która wspiera państwa członkowskie Unii Europejskiej w działaniach prowadzących do poprawy warunków pracy. Zadaniem Agencji jest gromadzenie, analiza i udostępnianie informacji z zakresu bezpieczeństwa pracy. Strategia UE w tej dziedzinie wyznacza Agencji główną rolę w jej realizacji [1]. Oprócz rozbudowy wszechstronnego systemu stron internetowych poświęconych bezpieczeństwu i zdrowiu w pracy, Agencja prowadzi kampanie informacyjne i publikuje różne materiały [2].

Krajowe punkty centralne, których funkcję pełnią instytucje zajmujące się bezpieczeństwem pracy w poszczególnych państwach, koordynują i rozpowszechniają informacje Agencji w swoich krajach. Rolę polskiego Krajowego Punktu Centralnego pełni od 2000 r. Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (CIOP-PIB). Witryna Agencji (<http://osha.europa.eu/pl/front-page/view>) stanowi ważne narzędzie upowszechniania informacji z dziedziny szeroko pojmowanego bezpieczeństwa pracy; w języku angielskim oraz wybrane tłumaczenia w językach narodowych.

Informacje na temat nowych aspektów zagrożeń w środowisku pracy

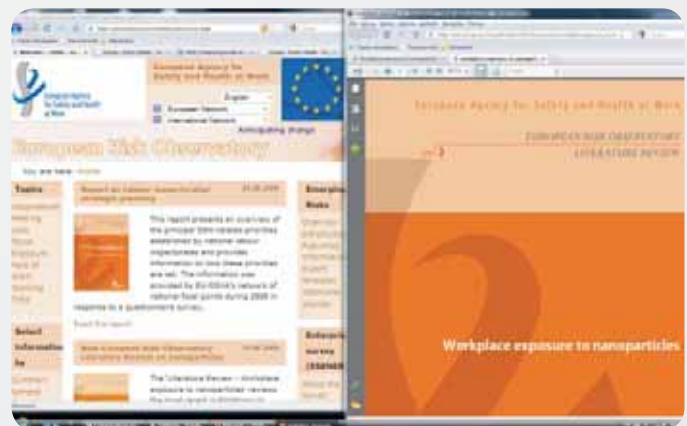
W konsekwencji przemian społecznych, gospodarczych i technologicznych powstają nowe zagrożenia, zmienia się także skala występujących dotychczas. Konieczne jest więc przewidywanie zidentyfikowanych dotychczas zagrożeń oraz dostrzeganie nowych lub nasilających się zjawisk [3-6]. Wiarygodną podstawę planowania i realizacji działań

zmierzających do poprawy warunków w zmieniającym się środowisku pracy stanowią zasoby informacyjne Europejskiego Obserwatorium Ryzyka (*European Risk Observatory, ERO*).

Strony internetowe ERO (<http://osha.europa.eu/en/riskobservatory/front-page>), funkcjonujące w ramach witryny Agencji, zamieszczają informacje dotyczące nowych aspektów zagrożeń, gromadzą publikacje Agencji oraz innych instytucji europejskich i światowych z tej dziedziny. Jednym z najbardziej aktualnych tematów jest problematyka zagrożeń wynikających z ekspozycji pracownika na nanocząstki. Agencja udostępni najnowszy przegląd piśmiennictwa (*Literature Review*) dotyczący tych zagadnień (rys. 1.). W opracowaniu tej strony uczestniczyli również eksperci polscy. Tekst, publikowany w witrynie Agencji w języku angielskim, zawiera omówienie wielu aspektów tej problematyki na podstawie ponad 340 pozycji piśmiennictwa o zasięgu światowym. Witryna zamieszcza także najnowsze informacje światowe z tej dziedziny, na przykład raport Organizacji Współpracy Gospodarczej i Rozwoju (*Organisation for Economic Cooperation and Development, OECD*) dotyczący kwestii bezpieczeństwa związanych z nanomateriałami, opublikowany w sierpniu br. [7].

Pośród opracowań Agencji na temat nowych aspektów zagrożeń w środowisku pracy na szczególną uwagę zasługują raporty, przeglądy literatury oraz biuletyny „Fakty”, prezentujące prognozy eksperckie w odniesieniu do:

- zagrożeń psychospołecznych (*Report – Expert forecast on emerging psychosocial risks related to occupational safety and health*) oraz biuletyn „Fakty” nr 74
- zagrożeń chemicznych (*Report – Expert forecast on emerging chemical risks related to occupational safety and health*) oraz biuletyn „Fakty” nr 84

Rys. 1. Strony internetowe Europejskiego Obserwatorium Ryzyka – przykłady
Fig. 1. The website of the European Risk Observatory – examples

- zagrożeń fizycznych (*Report – Expert forecast on emerging physical risks related to occupational safety and health*)
- zagrożeń biologicznych (*Prognoza ekspercka dotycząca nowo powstających czynników ryzyka zawodowego*) oraz biuletyn „Fakty” nr 68
- innych, dotyczących m.in. chorób skóry związanych z pracą, zagrożenia hałasem, młodych pracowników, pracowników-emigrantów.

Raporty, udostępniane w języku angielskim, adresowane są przede wszystkim do decydentów, ekspertów i praktyków. Prezentują wyniki badań, dostarczając argumentów w debacie poświęconej bezpieczeństwu pracy, prowadzonej przez władze krajowe i UE, związki zawodowe i ekspertów. Kolejnym raportom towarzyszą często biuletyny „Fakty”, o tej samej lub zbliżonej tematyce, opracowane w przystępnej formie streszczenia adresowanego do szerokiego grona odbiorców. Są one sukcesywnie tłumaczone na wszystkie języki urzędowe UE. Publikacje ERO, dotyczące przede wszystkim nowych aspektów zagrożeń w środowisku pracy, stanowią istotną część ostatnio wydawanych publikacji Agencji.

Wszystkie publikacje Agencji można pobierać nieodpłatnie z witryny internetowej lub zakupić wydane drukiem za pośrednictwem sieci Internet w księgarni, gdzie znaleźć można publikacje wydawane przez instytucje unijne (<http://bookshop.europa.eu/eubookshop/index.action>).

Publikacje Agencji są popularyzowane w środowiskach użytkowników krajowych w ramach działań polskiego Krajowego Punktu Centralnego. Są one dostępne także w wersjach drukowanych w bibliotece CIOP-PIB (<http://aleph.ciop.pl/ALEPH>).

Popularyzacja problematyki bezpieczeństwa

Organizacja zasobów informacyjnych witryny Agencji dostosowywana jest do potrzeb użytkowników. Poza działem *Publikacje*, sukcesywnie rozszerzane są działy: *Tematy, Sektory, Grupy*, w których gromadzone są informacje reprezentujące poszczególne kategorie. Agencja doskonali dostęp do zasobów, m.in. przez tworzenie tzw. punktów dostępu (*Single Entry Points*) do wybranych zagadnień z dziedziny bezpieczeństwa pracy, w celu zwiększenia efektywności wyszukiwania informacji.

Agencja gromadzi i udostępnia na stronie głównej witryny (<http://osha.europa.eu/pl/front-page/view>) informacje na temat ważnych wydarzeń w dziedzinie bezpieczeństwa pracy i dziedzin pokrewnych w skali światowej: konferencji i seminariów, warsztatów, spotkań, nowych publikacji. Są one podzielone na dwie główne kategorie: *Nadchodzące wydarzenia* oraz *Aktualności*. Kategoria *Nadchodzące wydarzenia* obejmuje obecnie okres do września 2010 r. i zawiera informacje o ponad 40 zaplanowanych konferencjach, seminariach i innych wydarzeniach. Sekcja *Aktualności* prezentuje pozostałe ważne wydarzenia, na przykład informacje o ukazaniu się publikacji, bieżące ogłoszenia Agencji i zawiera dane od 2004 r.

Portal wykorzystuje nowoczesne środki przekazu: filmy, quizy, bogatą grafikę, która zachęca użytkowników do odwiedzania witryny. Strony prezentujące popularne filmy z serii Napo (rys. 2.), należące do najczęściej odwiedzanych, są przygotowywane z wykorzystaniem grafiki komputerowej, ukazują postaci w świecie pracy, które muszą się zmierzyć z kwestiami bezpieczeństwa. Główna postać, Napo, oraz jego towarzysze wyrażają swoje opinie i emocje bez użycia słów, postaci są „neutralne” kulturowo – co ułatwia identyfikowanie się z bohaterem, niezależnie od języka, kraju pochodzenia czy kultury. Atrakcyjne postaci, zabawne historie oraz humor ułatwiają wykorzystywanie filmów do popularyzacji kwestii bezpieczeństwa pracy.

Witryna Agencji zachęca także do udziału w kolejnych inicjatywach związanych z popularyzacją tematyki bezpieczeństwa. Jedną z nich jest Europejski Konkurs Fotograficzny (http://www.osha-photo-competition.eu/home_pl.html), na który zgłoszono ponad 1600 prac z krajów UE. Trzy nagrody są przyznawane przez jury, a wszyscy odwiedzający stronę konkursu zostali zaproszeni do wzięcia udziału w głosowaniu internetowym.

Rys. 2. Strona prezentująca filmy z serii Napo

Fig. 2. Popular films Napo, accessible at the Agency website

Rys. 3. Strona zawierająca linki do polskich instytucji i organizacji

Fig. 3. The international list contains links to Polish institutions and organizations

Rys. 4. Strona światowych instytucji i organizacji – przykładowe wyniki wyszukiwania informacji z zakresu oceny ryzyka zawodowego (Risk assessment)

Fig. 4. Samples of information search results for risk assessment area on the world institutions and organizations' websites

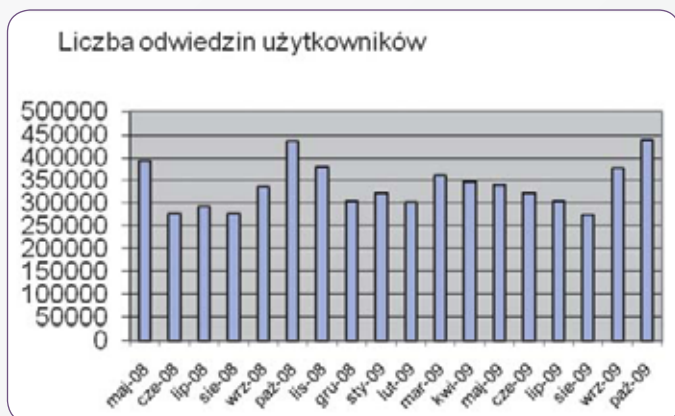
Wyszukiwanie informacji

Agencja systematycznie doskonali procedury wyszukiwania informacji w witrynie internetowej. Obecnie, poza możliwością wyszukiwania tekstowego (przez wpisanie szukanej frazy w pole wyszukiwania), dostępna jest także funkcja wykorzystywania w tym celu wielojęzycznego Tezaurusu Agencji. Dodatkową możliwością stanowi uruchomione

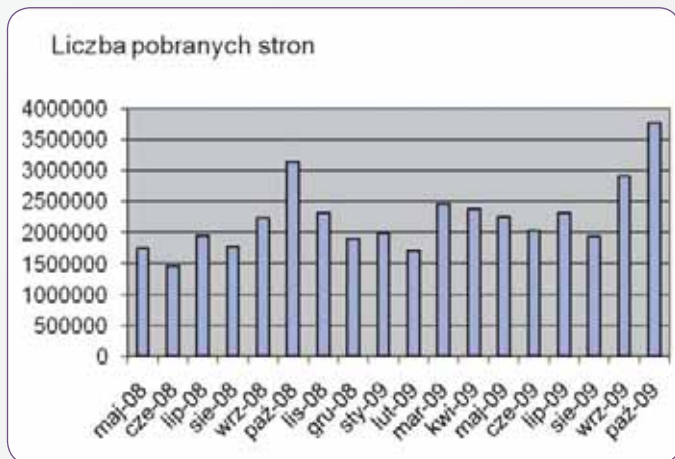
Rys. 5. Witryna Międzynarodowej Organizacji Pracy – sekcja dotycząca aktualnego kryzysu gospodarczego i jego skutków dla kwestii zatrudnienia

Fig. 5. The International Labour Organization website – the section concerning current economic crisis and its results for employment issues

Rys. 6. Statystyki odwiedzin witryny Agencji

Fig. 6. The Agency website statistics

Rys. 7. Statystyki witryny Agencji – liczba pobranych stron

Fig. 7. The Agency website statistics – the number of downloaded pages

od niedawna wyszukiwanie nie tylko w zasobach witryny Agencji, ale także w zasobach światowych – poprzez jednoczesne wyszukiwanie zbioru wyselekcjonowanych witryn internetowych reprezentujących europejskie oraz światowe instytucje i organizacje. Jest to tzw. wyszukiwanie globalne. Użytkownik może więc dokonać wyboru pomiędzy wyszukiwaniem ograniczonym do zasobów witryny Agencji (*EU-OSHA Search*) lub wyszukiwaniem globalnym (*OSH global search*).

W wyszukiwaniu globalnym międzynarodowa lista (http://osha.europa.eu/en/osha_searchurls_used) zawiera obecnie ponad 160 linków, w tym także do polskich instytucji (rys. 3.), takich jak:

- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej (<http://www.mpips.gov.pl/>)
- Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (<http://www.ciop.pl/>)
- Instytut Medycyny Pracy (<http://www.imp.lodz.pl/>)
- Instytut Medycyny Pracy i Zdrowia Środowiskowego (<http://www.imp.sosnowiec.pl/>).

Opracowana przez Agencję lista instytucji i organizacji wyselekcjonowanych do celów wyszukiwania globalnego to przede wszystkim podmioty powiązane terytorialnie i funkcjonalnie z Unią Europejską, a więc: Komisja Europejska, Europejskie Biuro Statystyczne EUROSTAT, Europejska Fundacja Poprawy Warunków Pracy i Życia (Dublin). Spośród instytucji i organizacji o szerszym niż UE zasięgu funkcjonowania wymienione są m.in. Światowa Organizacja Zdrowia (*World Health Organization*) i Międzynarodowa Organizacja Pracy (*International Labour Office*). Wiele z nich aktywnie współpracuje z Agencją.

Na rys. 4. przedstawiono przykładowe wyniki wyszukiwania informacji z zakresu oceny ryzyka zawodowego (*Risk assessment*) na stronach światowych instytucji i organizacji.

Zgodnie ze statystykami witryny Agencji, jedną z najczęściej wyszukiwanych przez użytkowników fraz jest właśnie „ocena ryzyka zawodowego”. Częste wykorzystywanie tej frazy: ponad 2200 razy w okresie styczeń – wrzesień 2009 w polskiej wersji językowej (przy ponad 920 wyszukiwaniach w angielskiej wersji językowej), potwierdza zainteresowanie tą tematyką w Polsce i jest zapewne w dużym stopniu efektem działań, realizowanych w latach 2008-2009 w ramach kampanii informacyjnej na rzecz oceny ryzyka zawodowego, której krajową edycję organizował polski Krajowy Punkt Centralny (CIOP-PIB).

Wyszukiwanie w zasobach światowych może być szczególnie przydatne w przypadku informacji dotyczących aktualnej sytuacji światowej, której skutki dotyczą także Polski. Jako przykład wskazać można obecny kryzys ekonomiczny, którego skutki dotyczą w znacznym stopniu pracy i jej warunków. Na rys. 5. przedstawiono widok ekranu będącego wynikiem wyszukiwania informacji na temat kryzysu światowego – witryny Międzynarodowej Organizacji Pracy, sekcji dotyczącej aktualnego kryzysu oraz jego skutków w odniesieniu do zatrudnienia (<https://www.ilo.org/public/english/support/lib/financialcrisis/featurestories/story12.htm>).

Użytkownicy witryny Agencji

Liczba odwiedzin witryny od ponad roku wynosi powyżej 250 tys. miesięcznie i podlega okresowym zmianom (rys. 6.). Największa liczba wizyt (do 400 tys./miesiąc) przypada zazwyczaj jesienią (wrzesień, październik, listopad), prawdopodobnie w związku z kulminacją europejskich kampanii informacyjnych, koordynowanych przez Agencję w krajach członkowskich UE. W badanym okresie na wysokim poziomie utrzymywała się również liczba pobranych stron (rys. 7.), wykazująca niewielką tendencję wzrostową. Liczba ta podlega analogicznym zmianom cyklicznym. Obserwowany trend wskazywać może na zwiększanie się, w dłuższym czasie, liczby pobranych stron odpowiadających kolejnym wizytom użytkowników informacji.

Agencja udostępnia krajowym punktem centralnym informacje na temat udziału poszczególnych krajów w wybranych statystykach użytkowania witryny. Dane te wskazują na relatywnie znaczny udział polskich użytkowników w wykorzystywaniu witryny. W pierwszej połowie 2009 r. (dane do lipca br.) Polska znajdowała się na 8. miejscu na liście krajów, reprezentowanych przez użytkowników witryny (rys. 8., str. 26.).

Uzupełnieniem statystyk użytkowników witryny, uzyskiwanych przez Agencję z wykorzystaniem specjalistycznego oprogramowania przeznaczonego do monitorowania witryny są, przeprowadzane okresowo,

Rys. 8. Statystyki witryny Agencji – udział poszczególnych krajów
 Fig. 8. Selected Agency website statistics by countries, represented by information users

badania opinii użytkowników (*on-line surveys*). Ostatnie takie badanie, w którym uzyskano opinie ponad 5500 użytkowników, przeprowadzono w 2007 r. Wyniki badania wskazują na relatywnie wysoki poziom satysfakcji z użytkowania witryny (ocena 3,56 w pięciostopniowej skali ocen). Użytkownicy najwyżej oceniali łatwość dostępu do witryny, wskazywano jednak na konieczność doskonalenia procedur wyszukiwania.

Monitorowanie statystyk użytkowników oraz analiza wyników badania opinii są wykorzystywane przez Agencję do planowania i realizacji kolejnych zmian, mających na celu doskonalenie witryny. Dotyczą one zarówno aplikacji nowych technologii informacyjnych przeznaczonych do utrzymywania i rozwoju witryny, przyczyniających się m.in. do doskonalenia możliwości funkcjonalnych w zakresie wyszukiwania informacji, jak i sukcesywnej rozbudowy zasobów poszczególnych działów witryny na podstawie najnowszych wyników prac Agencji.

PIŚMIENNICTWO

[1] *Improving quality and productivity at work: Community strategy 2007 – 2012 on health and safety at work* (COM(2007)62 of 21.02.2007, [dostęp 31.08.09]

[2] *Europejskie agencje pracują dla Ciebie w całej Europie*, European Agency for Safety and Health at Work, 2005, [dostęp 31.08.09]
<http://osha.europa.eu/pl/publications/other/20050719/view>
http://eur-lex.europa.eu/LexUriZagroServ/site/en/com/2007/com2007_0062en01.pdf

[3] *The changing world of work*, "Magazine of the European Agency for Safety and Health at Work", Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2000, [dostęp 31.08.09] <http://osha.europa.eu/en/publications/magazine/2/view>

[4] *New trends in accident prevention due to the changing world of work*, European Agency for Safety and Health at Work, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2002, [dostęp 31.08.09] <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/208/view>

[5] A. Młodzka-Stybel *Wybrane zagrożenia w środowisku pracy – prognozy i priorytety badawcze*, „Bezpieczeństwo Pracy” 1(424)2007

[6] *Adapting to change in work and society: a new Community strategy on health and safety at work 2002-06*, Com (2002) 118 final, [dostęp 31.08.09]
http://ec.europa.eu/employment_social/news/2002/mar/new_strategy_en.pdf

[7] *Report of an OECD Workshop on Exposure Assessment and Exposure Mitigation: Manufactured Nanomaterials*. "Series on the Safety of Manufactured" No 13, ENV/JM/MONO(2009)18, Organization for Economic Co-operation and Development, 07-Jul-2009, [dostęp 31.08.09] <https://www.oecd.org/dataoecd/15/25/43290538.pdf>

Publikacja przygotowana na podstawie wyników uzyskanych w ramach I etapu programu wieloletniego pn. „Poprawa bezpieczeństwa i warunków pracy” dofinansowywanego w latach 2008-2010 w zakresie zadań służb państwowych przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej. Główny koordynator: Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy.

XII konferencja Forum Liderów Bezpiecznej Pracy

Społeczna odpowiedzialność biznesu (ang. *Corporate Social Responsibility – CSR*) oznacza, że „przedsiębiorstwo dobrowolnie łączy interes społeczny i dobro środowiska ze swoją działalnością biznesową i współpracuje z partnerami społecznymi” (Komisja Europejska, 2001). Takie podejście oznacza, że przedsiębiorca uwzględnia w swojej działalności dobro innych, szczególnie najbliższego otoczenia.

W zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy normy społecznej odpowiedzialności biznesu odgrywają bardzo ważną rolę w promowaniu bezpieczeństwa pracy, gdy np. są uwzględniane jako kryterium przy wyborze kooperantów. Promowanie bezpieczeństwa pracy jako elementu kształtowania bezpiecznych warunków pracy należy traktować jak jedno z działań świadczących o poczuciu społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstwa w stosunku do wszystkich jego interesariuszy – m.in. pracowników, ich rodzin oraz współpracowników i podwykonawców.

W dniach 23-24 listopada 2009 r. w Słoku koło Bełchatowa odbyła się XII konferencja Forum Liderów Bezpiecznej Pracy, poświęcona społecznej odpowiedzialności biznesu w kontekście działań z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy. Konferencja została zorganizowana we współpracy z PGE Elektrownią Bełchatów S.A., a jej sponsorem był Schenker Sp. z o.o. (wieloletni członek Forum Liderów, posiadający Złote Karty Lidera Bezpiecznej Pracy). Jej głównym celem było znalezienie i przeanalizowanie związków między CSR a bezpieczeństwem i higieną pracy na poziomie przedsiębiorstwa i jego otoczenia.

Przedsiębiorstwa należące do Forum Liderów wyróżnia wysoki poziom kultury bezpieczeństwa i stała działalność na rzecz poprawy warunków pracy. W programie konferencji znalazły się nie tylko referaty merytoryczne przedstawicieli Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego, ale również wystąpienia samych liderów. W ten sposób teoretyczne wprowadzenie do tematu uzupełniły przykłady z przedsiębiorstw o różnych profilach działalności, z różnymi problemami i możliwościami działania. W opinii słuchaczy wystąpienia przedstawicieli Schenker Sp. z o.o., PGE KWK Bełchatów S.A. oraz PKN Orlen S.A. dowiodły doskonałej znajomości tematu CSR, a przedstawione przykłady działań stanowiły wskazówki dla tych uczestników konferencji, którzy dotychczas nie spotkali się z działaniami z zakresu społecznej odpowiedzialności biznesu, lub nie identyfikowali związku pomiędzy CSR a bezpieczeństwem pracy.

Pokazaniu tego związku służyły także warsztaty, podczas których uczestnicy konferencji, pracując w podziale na 5 zespołów tematycznych (przemysł ciężki, przemysł chemiczny, energetyka, budownictwo i usługi/przemysł lekki) poszukiwali m.in. takich działań z zakresu kształtowania bezpiecznych i zdrowych warunków pracy, które mogłyby zostać wpisane w strategię CSR przedsiębiorstwa. Zgłoszone propozycje obejmowały m.in. rozbudowaną profilaktykę zdrowotną (pakiet kardiologiczny, mammografię, badania PSA czy profilaktykę osteoporozy), wczasy profilaktyczno-zdrowotne (dla osób pracujących w warunkach szkodliwych lub uciążliwych, ofiar wypadków

Wspólne przygotowywanie projektów działań przez członków zespołu tematycznego „Przemysł chemiczny”